

Aka Gündüz'ün Çocuk Piyeslerinde Öne Çıkan Kavramlar

Prominent Concepts In Aka Gündüz's Children's Theater

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman UZKUÇ*

Öz

Türk kültür ve sanat hayatında şair, gazeteci, hikâye ve roman yazarı kimliğiyle öne çıkan Aka Gündüz'ün uzun bir yazı hayatı olmuştur. Millî edebiyat prensipleri doğrultusunda verdiği eserlerinde odak noktası vatan, millet, doğa, bayrak sevgisi ve aile kavramları öne çıkmaktadır. Yetişkinler için yazdığı eserlerin yanında Türk çocuklarını da ihmal etmeyen Aka Gündüz, bu temalar ışığında çocuk edebiyatı alanında da eserler vermiştir. Bu tarz ürünlerinde didaktik bir tavır takınan yazar, belli kavramları öne çıkarmak ve Türk çocuklarına bunları benimsetmek gibi bir misyon edinmiştir.

Aka Gündüz, genç Cumhuriyetin ilk yıllarında hayata geçirilen okuma-yazma seferberliğine omuz veren önemli edebiyatçılarımızdan biridir. Erken gençlik yıllarında Makedonya'da tanıştığı bir Bulgar kızının Türkler hakkındaki olumsuz ifadelerinin etkisiyle yazarda uyanan milliyetçi düşünceler, Aka Gündüz'ün bu seferberliğe katılmasında önemli motivasyonlardan biri olur. Tüm bu düşünce ve yaşanmışlıklar yazarın edebiyat anlayışının şekillenmesinde de etkilidir. Yazar bu itibarla Türk milletinin yediden yetmişe her ferdinin açlığını hissettiği kendi diliyle yazılmış, kendi penceresinden anlatılan millî ve manevi mevzuları, yabancı ve tehlikeli tercüme eserlere muhtaç bırakmadan anlatmak istemiştir.

Bu çalışmanın amacı Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik yazdığı Gazi Çocukları İçin I-II-III başlıklı piyeslerinde öne çıkan kavramları tespit etmektir. Bu amaçla söz

* suzkuc@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7921-1203, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

konusu piyesler nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve eserlerde öne çıkan kavramlar belirlenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu analizler neticesinde Türklük, öz güven, Atatürk, millî birlik, mesuliyet bilinci, millet, ülkü, yerli malı kullanımının önemi, öğüt, kibarlık gibi kavramlar üzerinde durulduğu görülmektedir. Söz konusu bu kavramlar yazarın şahsi ve edebî hayatı ile dönemin sosyal ve siyasi ortamı ışığında anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aka Gündüz, çocuk edebiyatı, çocuk piyesi

Abstract

Aka Gündüz, who stands out in Turkish cultural and artistic life as a poet, journalist, story and novel writer, had a long writing life. The focal point of his works in line with the principles of national literature is the love of homeland, nation, nature, flag and family. Aka Gündüz, who did not neglect Turkish children in addition to the works he wrote for adults, also produced works in the field of children's literature in the light of these themes. The author, who adopts a didactic attitude in such works, has adopted a mission to emphasize certain concepts and to make Turkish children adopt them.

The aim of this study is to identify the concepts that stand out in Aka Gündüz's plays for children titled Gazi Çocukları İçin I-II-III. For this purpose, the plays in question were analyzed using document analysis method, one of the qualitative research methods, and the prominent concepts in the works were determined. Descriptive analysis method was used to analyze the data obtained. As a result of these analyzes, it is seen that concepts such as Turkishness, self-confidence, Atatürk, national unity, sense of responsibility, nation, ideal, the importance of using domestic goods, advice, politeness are emphasized. These concepts were tried to be interpreted in the light of the author's personal and literary life and the social and political environment of the period.

Keywords: Aka Gündüz, children's literature, children's theater

1. GİRİŞ

Rizeli Fincioğlu ailesinden Binbaşı Kadri Bey ile bir Çerkez kızı olan Melek Hanım'ın oğulları olarak dünyaya gelen Aka Gündüz'ün doğum tarihi ihtilafıdır. Asıl adı Hüseyin Avni Finci olan yazarın ismi Kuleli Askerî Lisesine başlayınca kendi arzusu dışında değiştirilerek Enis Avni şeklini almış, sonradan kendisi müstear ad olarak Aka Gündüz'ü benimsemiştir.

Babası Binbaşı Kadri Bey'in vazifesi gereği imparatorluğun çeşitli yerlerinde görev yapması, ailenin yerleşik bir düzene sahip olmaması nedenleriyle aile bu durumdan menfi anlamda etkilenmiştir. Eğitim ve kültür seviyesi yüksek olan annesi Melek Hanım'ı erken yaşta kaybetmesi üzerine annesinin birikiminden yeterince istifade edememiş ve üvey annesiyle anlaşamaması, hafızlık eğitimine başlamasının yolunu açmıştır. Bu dönemlerde babasının 1,5 yıllık mahkumiyeti yazarın kimsesiz kalmasına gerekçe oluşturmuş ve çok istediği askerlik mesleğine ulaşmasına engel olmuştur (Oktay, 2008).

Eğitim hayatına Selanik İncili Mektep'te başlayan yazar, yine Selanik'teki Şemsi Hoca Mektebine devam eder. Bu okullar onun fikir dünyasına ilk şeklini veren kurumlardır. Ardından Selanik Askerî Rüştiyesine kaydolarak hayallerindeki mesleğe adım atmış olur. 1896-1897 Türk-Yunan Savaşı sırasında Selanik'ten ayrılarak İstanbul'daki amcasının yanına sığınır.

Amcası vasıtasıyla II. Abdülhamit ile tanışmış ve onun oluruyla Galatasaray Sultanisine kaydolmuştur. Ama onun arzusu bu yönde değildir, askerliğe karşı duyduğu derin özlem burada fazla tutunamamasına neden olur ve nihayetinde Kuleli Askerî Lisesine kaydolar. Lise eğitimi için ise Edirne Askerî İdadisine başvurur. Sağlık sorunlarının baş göstermesi üzerine tahsilini tamamlayamaz. Paris yolunu tutan yazar, Sanat ve Hukuk alanları üzerine eğitim alır fakat bu okulları da tamamlayamadan yurda dönüş yapar. Döndükten sonra siyasi buhranlar yaşar ve bu durum onun sürgün edilmesine hatta kısa bir süreliğine hapis yatmasına yol açar. II. Meşrutiyet'in ilanını müteakip ortaya çıkan 31 Mart Vak'asını bastırma gayesiyle bir araya gelen Hareket Ordusu'na gönüllü olarak katılır. Bu dönemde Türkçülük akımı en yüksek kerteğe ulaşmıştır ve Aka Gündüz, bu akımın bir neferi olarak Yeni Lisan hareketinin bilinen isimlerinden olur.

İlk olarak İttihat ve Terakki'ye yakın olması sebebiyle hapis yatan yazar, daha sonra bu yönetimi tenkit ettiği için Anadolu'ya sürgün edilmiştir. Dünya Savaşı'nın neticesinde birçok vatansız isim gibi yazar da Malta'ya sürgüne gönderilmiştir. 21 Şubat 1921'de İtilaf Devletleri ile gerçekleşen Londra Konferansı neticesinde Türk ve İngiliz esirlerin karşılıklı mübadelesi esnasında Aka Gündüz de özgürlüğüne kavuşmuştur. Yaşamının bundan sonraki sürecini Ankara'da geçiren yazar, Cumhuriyet'in ilk yıllarında milletvekili seçilerek uzun yıllar bu görevi ifa eder. 1954 yılında gırtlak kanserine yakalanır ve sıkıntılı geçen dört yılın ardından, 7 Kasım 1958 tarihinde hayata gözlerini yumar.

Yazar 1901 yılında Servetifünun edebî hareketinin etkisiyle kaleme aldığı Pembe Gül manzumesinin altına Enis Saffet imzasını atarak Mecmua-i Edebiye'de boy gösterir (Güneş, 2007). Aka Gündüz mahlasını ise ilk kez 1911'de Genç Kalemler dergisinde

yazdığı Kayıkçı adlı hikâyede kullanmıştır (Oktay, 2008). Aka Gündüz imzasıyla roman, hikâye, şiir ve piyes türlerinde verdiği eserlerle edebiyat dünyasında sağlam bir yer edinen yazar, Millî Mücadele Dönemi ve sonrasında çocuk edebiyatı sahasında da eserler vermiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun dağılışının arifesinde yaşanan siyasi krizler ve yazarın ferdi yaşamışlıkları, dili başta olmak üzere Türk'ün kültürel unsurlarına hassasiyet geliştirmesine vesile olmuştur. Bu gerekçelerle Yeni Lisan hareketine katılan Aka Gündüz'ün eserlerinde millî kültür unsurlarına fazlaca yer verilmiştir. Yazar, Türk tarihinin en çalkantılı dönemlerinden birinde yani 19. yüzyıl sonlarında Trablusgarp, Balkan, I. Dünya ve Kurtuluş Savaşlarını bizzat yaşamış, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecine yakından şahitlik etmiştir. Yaşadığı tüm bu tecrübeler, yazarın çocuklar için kaleme aldığı eserlerinde millî mücadele, vatanperverlik, millete duyulan sevgi, diğerkamlık, dayanışma ve millî birlik, yerli malına öncelik verme, mesuliyet, tutumlu olmanın önemi, toprağın bakımı, hayvanların yararları ve Türk insanının çalışkanlığı gibi hususlarda değerler eğitimi öncelikle, eğitici ve bilinç uyandırıcı bir tutum benimsemesini sağlamıştır. Bu kavramları eserlerinde işleyerek millî bilinci uyandırmaya ve Anadolu'daki özgürlük ateşine destek olmaya çalışmıştır. Çocuklar için yazdığı eserlerin muhtevasına bakıldığında seçtiği karakterlerin aksiyoner, gayretli, zorlukların üstesinden gelen, gözü pek ve fedakâr oldukları görülmektedir. Eserlerinde ele aldığı bu başlıklarla Türk çocuklarına ecdadının sahip olduğu vasıfları hatırlatmaya çalışmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde sanat hayatının en parlak günlerini yaşayan yazar, toplumsal sorunlara değinerek aynı zamanda çözüm önerilerinde bulunmuştur. Bu dönemde çocuklar için kaleme aldığı Gazi Çocukları İçin I-II-III isimli piyes serisinin sonunda birtakım değerlerin öne çıkarıldığı öğütler ve dersler vererek yerli malı üretme ve tüketmenin önemi üzerinde ağırlıkla durmuştur.

Eğitim, bir toplumun yetiştirdiği yeni nesilleri geleceğe hazırlama noktasında son derece önemlidir. Bütün insanlığın olduğu gibi Türk milletinin de hayatı tarih sahnesine çıktığı günden bugüne bir kimlik oluşturmak ve onun etrafında istikrarlı birliktelikler kurma arayışıyla geçmiştir. Kimliğin oluşması ve devletin inşası süresinde; ortak acılar ve sevinçler üzerinde yükselen değerler manzumesi kültür olarak ifade edilmektedir. Kültür veya ortak hafıza, kimliğin; kimlik de milletin temelini oluşturmaktadır (Kayabaşı ve ark., 2021). Toplumlar kendi yapılarına, gelenek ve göreneklerine göre oluşturdukları eğitim anlayışları vasıtasıyla nesilden nesile değer ve kültür aktarımını gerçekleştirirler. Bu bağlamda eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerden bir tanesi de çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla yapılan ileti ve değerler aktarımıdır (Kuru, 2018b). Çocuklara yönelik yazılan ve farklı metin türlerini içeren eserler, özellikle değerlerin aktarımı noktasında öğrenme ortamlarında önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan bir yazarın eserinde öne çıkan kavramlar onun düşünce dünyasını yansıtmaması bakımından önemlidir.

Aka Gündüz yaşadığı dönemin atmosferi içinde kendi düşüncelerini oluşturmuş ve yazarın edebi olarak öne çıkan özelliklerinden biri, eserlerini bu düşünceleri çocuklara aktarmak için aracı kılmasıdır. Değer aktarımı, estetik bir kaygıya sahip ve olumlu değerler öğretme amacıyla olan nitelikli eserlerin yeni nesille karşılaşması

sayesinde anlam kazanır (Şimşek, 2006; Şirin, 2000; Yalçın ve Aytaş, 2012). Bu amaç doğrultusunda eğlendirirken öğreten ve çocuk edebiyatı ilkelerine ters düşmeyen ürünler ile çocuklara hem kendi kültürlerinin değerleri hem de evrensel değerler daha kalıcı bir şekilde aktarılabilir. Aka Gündüz bu yolu tercih eden bir yazardır.

Aka Gündüz, çocuklara yönelik yazdığı eserlerde değer aktarımına fazlaca başvurmuş ve taze zihinlerde okuma zevkini artırmayı, çocukları zararlı yayınlardan korumayı ve yabancı kültürler yerine millî kültür konularının işlendiği eserleri ortaya koymayı amaç edinmiştir (Doğan, 2001). Aka Gündüz, bu amacı doğrultusunda içerisinde bulunduğu dönemin bireysel ve toplumsal ihtiyaç durumlarından dolayı ortaya çıkan değerleri, özellikle çocuklara aktarmak için yoğun çaba sarf etmiştir. Bu çabanın ve işlediği değerlerin altyapısını daha iyi anlayabilmek için yazarın hayatına ve yaşadığı dönemde cereyan eden siyasi ve sosyal olaylara hâkim olmanın önemi aşîkârdır.

Bütün bunlar ışığında bu araştırmanın temel amacı, Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı piyeslerde öne çıkan kavramlar olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik piyeslerinde öne çıkan kavramları belirlemeye yönelik bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılmak istenen olay ve nesnelere hakkında yazılı kaynak teşkil eden basılı ve elektronik belgelerin içeriğini sistematik olarak incelemek yöntemidir (Wach ve Ward 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman analizinde incelenen olay veya nesnelere, sahip oldukları mevcut koşullar dâhilinde olduğu gibi ortaya konularak incelenir. İncelenen konu veya nesnelere değıştirmeden ve etkilemeden belirtmek, ulaşılan verileri yorumlamak ve bir anlayış oluşturarak yeni anlamlar ortaya koymak doküman analizinde temel amaçtır (Corbin ve Strauss, 2008; Karasar, 2009).

Doküman analizi sonucunda ulaşılan veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analiz yönteminde incelenen materyalin içeriğine göre ulaşılan veriler, belirlenen kodlara göre olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlanır, sınıflandırılır ve yorumlanır (Büyüköztürk ve ark., 2008).

Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçları neden sonuç ilişkileri kurarak yorumlamak, sonuçlandırmak ve ihtiyaç duyulması halinde bu bulgular ile farklı araştırmalardan elde edilen bulgular arasında karşılaştırmalar yapmak, betimsel analiz yönteminde temel esastır (Özdemir, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.2. İnceleme Nesnesi

Aka Gündüz'ün çocuk piyesi olarak kaleme aldığı aynı adlı üç eser çalışmanın inceleme nesnesini oluşturmaktadır. Eserlerle ilgili bilgiler Tablo 1 'de sunulmuştur.

Tablo 1. Aka Gündüz'ün Çocuk Piyeleri

Sıra	Kitap Adı	Basım Yılı	Basımevi
1	Gazi Çocukları İçin I	1933	Ulus Basımevi
2	Gazi Çocukları İçin II	1933	Hâkimiyet-i Milliye
3	Gazi Çocukları İçin III	1934	Hâkimiyet-i Milliye

Gazi Çocukları İçin genel adıyla 3 cilt hâlinde 1933 ve 1934 yıllarında yayımlanan bu eserlerde hece vezni ile yazılan on üç manzum piyes yer almaktadır. Bu piyeslerde tasarrufun önemi, yerli malların kullanımı, toprağın bakımı, hayvanların yararları ve Türk insanının çalışkanlığı konuları işlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik yazdığı piyeslerde yer alan kavramlar betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analiz yönteminde analiz aşamaları; bir çerçeve oluşturma, oluşturulan tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, verilerden elde edilen bulguların tanımlanması ve bulguların kıyaslamalarla yorumlanması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada verileri analiz etmek için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Kalıpları, temaları, ön yargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasına içerik analizi denilir. Analiz içeriği araştırma sorusu ile ilişkilendirilecek bir veri olarak kodlama için tasarlanmıştır (Berg ve Lune, 2015, s.380). Kodlamayla ilgili hususlar ise araştırmacının a) toplanan bilgiyi temel alarak kodları kendisinin geliştirmesi b) önceden belirlenmiş kodları kullanması, sonra verileri bu kodlara uygun hâle getirmesi veya c) ortaya çıkan ve önceden belirlenmiş kodların bir kombinasyonunu kullanmasıdır (Creswell, 2016, s.199). Bu çalışmada Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı piyeslerde öne çıkan kavramların belirlenmesinde yukarıda kodlamayla ilgili hususlarda "a" seçeneğinde yapılan açıklamayla uyumlu olarak Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik piyeslerinde yer alan kavram ve açık/örtük iletiler fişlenerek kodlar geliştirilmiştir. Bu noktada Aka Gündüz'ün incelenen eserlerinin içerdiği değerleri incelemek ve belirlemek için ilk olarak araştırmacı tarafından bir analiz formu oluşturulmuştur. Hazırlanan bu formda Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik yazdığı piyeslerde yer alan kavramlara ilişkin betim dizini ve yorum bölümleri oluşturulmuştur. Analiz formunda yer alan bu yorum bölümleri, eserler analiz edilirken araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Elde edilen havuzdaki kodlar başlıklar hâlinde kümelenecek kategoriler belirlenmiştir.

Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı piyeslerde öne çıkan kavramlar araştırmacı tarafından kodlanarak gruplara ayrılmıştır. Kodlama ve gruplandırmalardan sonra ise tespit edilen kavramlara ilişkin doğrudan alıntılar yapılarak bulguların sunumu gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Aka Gündüz'ün Çocuk Piyeslerinde Bulunan Kavramlara İlişkin Bulgular

3.1.1. Gazi Çocukları İçin I Adlı Eserde Yer Alan Kavramlara İlişkin Bulgular

Aka Gündüz'ün Gazi Çocukları İçin eserinin birinci cildinde Monolog, Kumpara ve Mallar Meydanda başlıklı üç piyes bulunmaktadır. Eser 1933 yılında 3. Tasarruf ve Yerli Malı Haftası için yazılmıştır.

Monolog adlı piyes, babası gazi olduğu için gurur duyan bir çocuğun yerli mallarına karşı küçümseyici tavırları ile dikkat çeken, yabancı mallara karşı hayranlık duyan başka bir arkadaşıyla aralarında geçen konuşmalarını konu edinir. Gazi çocuğu, yerli malına önem verme, tutumlu ve tasarruflu olma konusunda arkadaşına tavsiyelerde bulunur. Kumpara adlı piyeste Çankaya (Erkek) ve Özdilek (Kız) adındaki iki çocuğun para biriktirmek ve idareli harcamak konusundaki fikirleri sunulmaktadır. Mallar Meydanda adlı piyeste ise Süslü Çocuk özellikle yurt dışında yetişen meyveleri beğenir ve yerli ürünleri tanımamaktadır. Diğer karakter olan Sade Çocuk ise yerli malının güzelliklerini bildiği için Süslü Çocuk'un Türk olduğunu unutmamasını ve yerli malına önem vermesini ister. Piyesin devamında meyve şekline girmiş çocuklar birer birer gelerek kendilerini Süslü Çocuk'a tanıtır ve ona tatması için temsil ettikleri meyvelerden verirler. Meyvelerin tadını beğenen Süslü Çocuk, yerli malının önemini kavrar ve diğer çocukların arasına karışarak onlarla dostluk bağı kurar. Yazar bu piyeslerle çocuklarda yerli malı kullanma farkındalığı oluşturmayı ve çocuklara Türk olduklarının şuurunu aşlamayı amaçlamıştır.

Gazi Çocukları İçin eserinin birinci cildinde yer alan başlıca kavramlar ve bunların sıklık değerleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Gazi Çocukları İçin I Adlı Eserde Yer Alan Başlıca Kavramlar

SIRA	KAVRAMLAR	(f)
1	Yerli Malı	16
2	Öğüt	13
3	Öz Güven	7
4	Tutumlu Olma	7
5	Türklük	7
6	Kibarlık	6
7	Öz Eleştiri	6
8	Atatürk	4
9	Millî Kültür	3
10	Vatanperverlik	3
11	Gayretli Olma	2
12	Millî Birlik	2
13	Söz Verme	2
14	Dürüstlük	1
15	Emanet	1
16	Çaba	1
17	Övünç	1
TOPLAM		
82		

Tablo 2’de Aka Gündüz’ün Gazi Çocukları İçin eserinin birinci cildinde on yedi farklı kavramın yer aldığı görülmektedir. Eserde öne çıkan başlıca kavramlar şunlardır: yerli malı, öğüt, öz güven, tutumlu olma, Türklük, kibarlık, öz eleştiri, Atatürk, millî kültür, vatanperverlik, gayretli olma, millî birlik, söze verme, dürüstlük, emanet, çaba ve övünç.

Eserde en çok vurgulanan kavramlar sırasıyla yerli malı (16), öğüt (13), öz güven (7), tutumlu olma (7), Türklük (7), kibarlık (6), öz eleştiri (6), Atatürk (4), millî kültür (3), vatanperverlik (3), gayretli olma (2), millî birlik (2), söze verme (2) kavramları-ken eserde en az yer alan kavramlar ise birer kez kullanımla dürüstlük, emanet, çaba ve övünçtür. Eserin genelinde bu kavramlar, toplam 82 yerde yer almaktadır. Eserde en çok yer verilen kavramlara ilişkin örnekleri içeren doğrudan alıntılardan bazıları şunlardır:

“...Göz çıkarır yabancı mal/ Türk malı al, yurt malı al!” (s. 13 - yerli malı)

“... Sen bir Türksün adla sanla!/ Bir Türk böyle laf eder mi?” (s.13 - Türklük)

“... Hep Türk malını benimse / Böyle dolar kasa, kese” (s.19 - öğüt)

“... And iç, and iç! Süslü kardeş!/ Yolu birdir bu gidişin...” (s. 22 - söz verme)

“... Şimdi öğrendim ki Türküm/ Küçük değil pek büyüğüm...” (s. 20 - övünç)

“... Yedi saklar, üç yerim/ Birikeni güç yerim!..” (s. 8 - tutumlu olma)

“... Bu işte ben haksızmışım/ Ne bilgisiz bir kızmışım!” (s. 22 – öz eleştiri)

“... Şimdi öğrendim ki Türküm,/ Küçük değil pek büyüğüm.” (s. 20 – öz güven)

“... Türk, dileğine birlikle erdi;/ Bunda da dirlik yolu bizimdir!” (s. 23 - millî birlik)

“... Türk ne demektir?/ Sonsuz emektir.” (s.23 – çaba)

... “Gazi, bu büyük yurdu, büyük yapıyı ve herşeyi kime emanet etti? Bilin bakayım!” (s.4 – Atatürk)

“... Bana derler Türk üzümü!/ Yurttan alırım özümü.” (s.15 – vatanperverlik)

Yukarıda verilen doğrudan alıntılara ilave olarak “Keskin sirke küpüne zarar, minareyi çalan kılıfını hazırlar, şık şık eden nalçadır, iş bitiren akçadır.” gibi atasözleri de kullanılarak çocuklara öğütler verilmiş, “Deveyi havuduyla götürmek.” gibi deyimlerle de durumlar açıklanmıştır. Atalardan miras kalan bu deyim ve atasözleri ile çocuklara millî kültür unsurları sunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca eserde; Anadolu mutfağı ve ikram kültürü, gelenek ve görenekler, geleneksel Türk el sanatlarından örnekler de işlenerek çocuklara millî kültür öğeleri öğretilmeye çalışılmıştır.

3.1.2. Gazi Çocukları İçin II Adlı Eserde Yer Alan Kavramlara İlişkin Bulgular

Aka Gündüz'ün Gazi Çocukları İçin eserinin ikinci cildinde Satıcı Değil Nah Kafa, Yemişlerin Türküsü, Şık Şık Eden Nedir?, Arılar ve Satıcılar başlıklı beş bölüm bulunmaktadır. Eser, 1933 yılında Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından 4. Tasarruf ve Yerli Malı Haftası'nda bütün Türk okullarında oynanması için bastırılmıştır. Eserin bu cildinde de yerli malı kullanmanın önemi, kaynakları tasarruflu bir şekilde kullanmak ve çalışkan olmak konuları işlenmiştir.

Eserin ilk piyesi olan Satıcı Değil Nah Kafa'da ticari işleri yolunda gitmeyen bir esnaf ile işlerini düzeltmesi için kendisine akılcı ve yenilikçi tavsiyelerde bulunan küçük bir çocuk arasındaki konuşmalara yer verilir. Yaşının küçüklüğünden dolayı çocuğun söylediklerine ehemmiyet vermeyen tüccar, nihayetinde küçük çocuğu yanından uzaklaştırır. Böylelikle "Akıl, yaşta değil baştadır." atasözünün doğruluğunu ispatlarcasına yazılmış olan bu piyeste akıllı ve mantıklı gençlerin, kendisini zor durumlardan kurtarmayı başaramayan yetişkinlere oranla yeniliğe daha açık ve çözüm odaklı düşünebildikleri vurgulanmıştır. Yemişlerin Türküsü adlı piyeste, yerli malı kullanımının önemi ve sağlayacağı faydaları çocukların söylediği şarkılar eşliğinde dile getirilmiştir. Şık Şık Eden Nedir? isimli piyeste tasarruf ederek birikim yapan kişilerin hem mutlu hem de varlıklı insanlar olarak hayatlarına devam edecekleri anlatılmıştır.

Kitabın dördüncü piyesi olan Arılar'da, bir kız çocuğu ile arı kostümlü çocuklar arasında geçen diyaloglara yer verilmektedir. Bu konuşmalarda arıların bir arada yaşayarak kolektif çalışma anlayışlarından esinlenilmiş ve küçük bir kız çocuğu üzerinden tüm Türk çocuklarına arı çalışkanlığı tavsiye edilmiştir. Ayrıca eserde bir besin olarak balın önemi ve yerli malı kullanımının faydaları dile getirilmektedir.

Eserin son piyesi olan Satıcılar ise manzum bir oyundur. Eserde memleketimizin ürün çeşitliliği bakımından hayli zengin olduğu ifade edilerek hangi meyvenin nelerde yetiştiği hakkında bilgi verilmiştir. Aynı zamanda meyve satışı yaparak geçimini temin eden çocuk satıcılarından da söz edilmiştir.

Gazi Çocukları İçin eserinin ikinci cildinde yer alan başlıca kavramlar ve bunların sıklık değerleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Gazi Çocukları İçin II Adlı Eserde Yer Alan Başlıca Kavramlar

Sıra	Kavramlar	(f)
1	Yerli Malı	14
2	Öğüt	13
3	Öz Güven	12
4	Kibarlık	9
5	Tutumlu Olma	9
6	Gayretli Olma	3
7	Misafirperverlik	2
8	Öz Eleştiri	2
9	Türklük	2
10	Atatürk	1
11	Dayanışma	1
12	Cumhuriyet	1
13	Dürüstlük	1
14	Söz verme	1
15	Vatanperverlik	1
TOPLAM		
72		

Tablo 3'e bakıldığında eserde vurgulanan on beş farklı kavram tespit edilmiştir. Eserde sıklıkla vurgulanan başlıca kavramların yerli malı (14), öğüt (13), öz güven (12), kibarlık (9) ve tutumlu olma (9) olduğu; gayretli olma (3), misafirperverlik (2), öz eleştiri (2), Türklük (2) kavramlarının birden fazla yerde geçtiği; Atatürk, dayanışma, Cumhuriyet, dürüstlük, söz verme, vatanperverlik gibi kavramların ise birer kullanımla eserde en az yer alan kavramlar olduğu görülmektedir. Tabloda yer alan bu kavramlar, eserin genelinde toplam 72 yerde geçmektedir. Eserde en çok yer verilen kavramlara ilişkin örnekleri içeren doğrudan alıntılardan bazıları şunlardır:

- “... Yediğin hep bal olsun/ Ama yerli malı olsun” (s.18 - yerli malı)
- “... Bir daha and içelim/ yerli mal satacağız!” (s. 24 - söz verme)
- “... Biz çoğuz, birlik bizde/ Güç bizde, dirlik bizde” (s. 15 - birlik)
- “... Zengin olacak Türkler/ Doldukça kumbaramız.” (s. 12 - Türklük)
- “... Kimiz? şimdi tanırısın/ Tanıyıp utanırsın.” (s. 15 - öz güven)
- “... Dinliyenler! hoş kalın!/ Kovan kurun, bal alın!” (s. 19 - öğüt)
- “... İl, ne dese de./ Para kalsın kesede.” (s.10 - tutumlu olma)
- “... Çalışırız, bıkmayız!/ Dolar kovanlarımız.” (s.19-20 - gayretli olma)
- “... Eh, hoş geldiniz! sevinçler getirdiniz! nasılsınız? iyi misiniz? hoş musunuz?” (s.3 - misafirperverlik)
- “... Ben de vurdumduymazlıktan gelir habire söylerim, habire kulaklarınızın zarını törpülerim!” (s.4 - öz eleştiri)
- “... Gerçi biz Cumhuriyet, Gazi çocukları sizden daha bilgin, daha becerikli isekte ..” (s.4 - Cumhuriyet)

3.1.3. Gazi Çocukları İçin III Adlı Eserde Yer Alan Kavramlara İlişkin Bulgular

Aka Gündüz'ün Gazi Çocukları İçin eserinin üçüncü cildinde Türk Şekeri, Kümes Oyunu, Çiftçiler ve Ekonomik Alfabe başlıklı dört oyun bulunmaktadır. Eser 1934 yılında 5. Tasarruf ve Yerli Malı Haftası için kaleme alınmıştır. Bu eserde, Anadolu coğrafyasının önemi ve imarı, Türk insanının çalışkanlığı, yerli malı kullanımının desteklenmesi ve hayvanların insanlara sağladığı faydalar gibi konulara yer verilerek çocuklar için hem eğlenceli hem de didaktik özellikli bir eser ortaya konmuştur.

Türk Şekeri adlı oyunda temel olarak gerekli bakım ve verimden uzak kalan vatan topraklarının hak ettiği ilgi ve destekle muamele edildiğinde karşılığını fazlasıyla vereceği düşüncesi anlatılmak istenmektedir. Eserde alegorik bir anlatımla çocukların toprak, tarım aleti ve tren gibi varlıkları temsil etmeleri sağlanmıştır. Yine bu oyun da çocuklar için hem eğlenceli hem de didaktik özellikler taşıyan bir eserdir.

Kümes Oyunu adlı piyeste savurganlığı genel kişilik özelliği olarak kabul edip çalışmaktan hoşlanmayan Benzigül adlı karakterle karşılaşılmaktadır. Bu karakter hayvanlara çoğunlukla kötü davranan uykuya düşkün bir karakteri temsil etmektedir. Oyunun temel mesajı da tam olarak burada ortaya çıkmaktadır. Bu düşüncenin

yanlılığı, hayvanların insanlığa sağladığı faydalar üzerinden açıklanarak hayvan sevgisinin önemine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Çiftçiler adlı piyeste çilekeş ve azimli Anadolu çiftçilerinin toprağa bağlılıkları ifade edilmiştir.

Kitabın son oyunu olan Ekonomik Alfabe adlı piyeste ise yerli malının önemine dikkat çekilmektedir. Oyundaki çocuklardan biri ülkemizin yerli malı hususunda öncelik olarak geniş yer kapladığını ifade ederek yerli mallarının tanıtımını yapmaktadır.

Gazi Çocukları İçin eserinin üçüncü cildinde yer alan başlıca kavramlar ve bunların sıklık değerleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Gazi Çocukları İçin III Adlı Eserde Yer Alan Başlıca Kavramlar

Sıra	Kavramlar	(f)
1	Öğüt	18
2	Türklük	16
3	Öz Güven	14
4	Atatürk	12
5	Gayretli Olma	12
6	Çiftçilik	12
7	Yerli Malı	11
8	Hürmet	10
9	Vatanperverlik	9
10	Övünç	8
11	Mesuliyet	6
12	Millet	6
13	Ülkü	5
14	Çaba	4
15	Kibarlık	4
	16 Sevgi 4	
17	Tutumlu Olma	4
18	Aile	3
19	Azim	3
20	Birlik	3
21	İnanç	3
22	Toprak	3
23	Örf	2
24	İtimat	2
25	Önderlik	2
26	Mutluluk	2
27	Cumhuriyet	1
28	Tabiat	1
29	Kardeşlik	1
30	Paylaşma	1
TOPLAM 182		

Tablo 4'e bakıldığında eserde vurgulanan otuz farklı kavramın tespit edildiği ve ön plana çıkan kavramların öğüt (18), Türklük (16), öz güven (14), Atatürk (12), gayretli olma (12), çiftçilik (12), yerli malı (11), hürmet (10), vatanperverlik (9), övünç (8), mesuliyet (6), millet (6), ülkü (5), çaba (4), kibarlık (4), sevgi (4), tutumlu olma (4), aile (3), azim (3), birlik (3), inanç (3), toprak (3), örf (2), itimat (2), önderlik (2), mutluluk (2) gibi kavramlar olduğu görülmektedir. Eserde en az yer alan kavramlar ise birer kez kullanımla cumhuriyet, tabiat, kardeşlik, paylaşmadır. Eserin genelinde toplam 182 yerde bu kavramlara yer verildiği tespit edilmiştir ve aşağıda tespit edilen bu kavramlara ilişkin doğrudan alıntılar yer almaktadır.

"... Yuğu yeniden yaratan kimdi? Ulu Gaziydi! Ulu Önderdi!" (s.5 - Atatürk)

"... Yerli kumaş, yerli bal/ Yaban alma, yerli al!" (s.10 - yerli malı)

"... Yolumuz ülkü yolu! Gönümüz hızla dolu!" (s.16 - ülkü)

"... Türk demek, ulu demek/ Yurdunun kulu demek." (s. 33 - Türklük)

"... Çalışınız bütün gün/ Çalışmak bize düğün." (s. 17- gayretli olma)

"... Kazanıp biriktirmek/ işte en büyük dilek!" (s. 33 - tutumlu olma)

"... Köylü, kentli tekiz tek!/ Çözülmeyiz, tekiz tek!" (s.34 - birlik)

"... Her engeli yıkacağız!/ Yoksulluktan çıkacağız!" (s.56 - inanç)

"... Türk çiftçisi derler bize!/ Kulluk eder yerler bize! (s. 54 - çiftçilik)

"... Hiç durmasın tırpan, orak/ Her tenbellik bizden ırak!" (s. 57 - azim)

"... Varlık bizim, ün bizim!" (s.16 - övünç)

"... Sen bana güven, bana bağla bel!" (s.7 - itimat)

"... Hazır olsun tırpan, orak./ Ürün versin Oğuz toprak." (s.56 - toprak)

"... Ben kümesin Başkanıyım,/ Tavukların (Bakan) ıyım." (s.22 - liderlik)

"... Vergini verince,/ Ver elini sevince" (s. 63 - mutluluk)

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Aka Gündüz'ün hayatını, yaşadığı sürgünleri ve hayata dair görüşlerini ve ideolojisini anlayarak eserlerine yaklaşmak, Gündüz'ün eserlerinde yer alan kavramları anlamlandırmamızı kolaylaştıracaktır.

Gündüz, çocuk edebiyatı sahasına dâhil edilen eserlerinde manzum oyun ve piyeslere de yer vermiştir. Bu eserlerde öğüt, Türklük, yerli malı, öz güven, gayretli olma, Atatürk, övünç, kibarlık, vatanperverlik, hürmet, tutumlu olma, millî mücadele, mesuliyet, çiftçilik, inanç, sevgi gibi kavramların ön plana çıktığı görülmektedir. Eserlerde en çok işlenen kavramların genellikle millî şuur ve vatan ile bir şekilde ilgili olması, eserlerin yazılma dönemiyle doğrudan ilgilidir. Gündüz, içerisinde bulunduğu dönemin özelliklerine göre hem yetişkinlere hem de çocuklara millî mücadele, yerli malı kullanma ve gayretli olma gibi ülkemizi kurtaracak ve kalkındıracak konuları

işlemeyi tercih etmiştir. Başta çocuklar ve gençler olmak üzere tüm Anadolu halkına yönelik yazdığı eserleri eğitici, öğretici ve uyarıcı unsurlar barındırır. Özellikle Millî Mücadele Dönemi'ni işlediği eserlerinde Türk ordusuna yardım etmek için görev üstlenen ve üstlendiği bu görevleri başarıyla yerine getiren çocukların cesareti, fedakârlığı anlatılarak hem çocuk okurlarda hem de yetişkinlerde millî bir şuur oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Aka Gündüz'ün çocuk edebiyatı sahasına dâhil edilen eserlerine genel anlamda bakıldığında eserlerin eğitsel iletiler ve kavramlar bakımından oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan başlıca kavramlara yönelik çalışmaların genellikle alan yazında temel kavramlar, pedagojik unsurlar ve eğitsel iletiler başlıkları altında çalışıldığı görülmektedir (Kumbasar, 2011; Alagöz, 2012; Erol ve Tütak, 2015; Kuru, 2018a; Bulut, 2021; Çelik ve Dirican, 2021). Bu çalışmalar ile Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı eserlerine bakıldığında işlenen kavramlar açısından benzerlikler olduğu görülmektedir. Mesuliyet, hürmet, sevgi, vatanperverlik ve kibarlık kavramlarının aktarımı noktasında Bulut (2021) tarafından yapılan "Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi" adlı çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Her iki eserde de çocuklara özellikle vatanperverlik, mesuliyet alma değerleri aktarılmaya çalışılmıştır. Aka Gündüz, sevgi değerinin aktarımında ise genellikle hayvan sevgisi üzerinde durmuştur. Bu çalışmada ulaşılan hayvan sevgisi değerinin aktarımı bulgusuyla Otmar ve Erdem (2019) ile Aydoğdu ve Alkan (2020) tarafından yapılan çalışmaların bulguları benzerlik göstermektedir ve bu çalışmalarda incelenen tüm eserlerin çocuklarda hayvan sevgisini artırma amacı güttüğü görülmektedir.

Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı piyeslerine bakıldığında en fazla yer alan kavramlardan biri öğüttür. Çocuk edebiyatında öğüt verme değerine ilişkin benzer çalışmalarla karşılaşmak mümkündür. Bu bağlamda bu çalışma ile Orhan (2021) tarafından yapılan çalışma arasında çocuklara öğüt verme noktasında benzer bulgular bulunmaktadır. Çer (2019) ise "Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğa Göre Olmasını Sağlayan Başat Bir Değişken: Eğitsel Özellikler" adlı çalışmasında çocuk edebiyatı ürünlerinde öğüt vermenin çocukların özellikle öz güvenlerini olumsuz etkilediğini savunarak öğüt vermeyi, çocuk edebiyatı yapıtlarında eğitsel olmaması ve başa çıkılması gereken özelliklerden bir tanesi olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ürünlerinde çocuklara yol göstermek mahiyetinde öğütler verilirken emir verme anlamından kesinlikle kaçınılarak onlara örnek olmanın ya da çocuklara kazandırılmak istenen değerleri hissettirmenin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Aka Gündüz, çocuklarda millî bir şuur geliştirmeyi amaçladığı için çocuklar için yazdığı eserlerinde Türklük kavramı üzerinde de önemle durmuştur. Bu bulgu ile Tarkan (2012) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgular örtüşmektedir. Her iki çalışmada da çocuklar üzerinde millî bir şuur oluşturmak ve çocuklara milletini sevdirmek değerleri üzerinde durulmuştur. Aka Gündüz, çocuklara millî bir şuur kazandırmakla bağlantılı olarak yerli malı kullanmanın önemine de değinmiştir.

İncelenen piyeslerde yerli malı kavramı yine en çok vurgulanan kavramlardan biri olmuştur. Yerli malı kavramına ilişkin bu çalışmada ulaşılan bulgular ile Dedik (2011) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir. Aka

Gündüz'ün çocuklara aktarmak için üzerinde yoğun bir şekilde durduğu diğer kavramlar ise öz güven ve Atatürk'tür. Bu çalışmada öz güven kavramına ilişkin ulaşılan bulgular Kuru (2018) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgularla benzerlik gösterirken Atatürk kavramı için ise Çelik ve Sezer Arıç (2022) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Aka Gündüz'ün çocuklar için yazdığı eserlerinde özellikle üzerinde durduğu kavramlardan bir tanesi de tutumlu olmaktır. Tasarruf kavramının aktarımı konusunda Yardımciel (2015) ile Çelik ve Dirican (2021) tarafından yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir.

Bu bölümde değinilen pek çok çalışma, ele alınan temel kavramlar bakımından bu çalışmayı destekler niteliktedir. Aka Gündüz'ün çocuklara yönelik piyeslerinde öne çıkan kavramların değerler eğitimi ve eğitsel iletiler açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Aka Gündüz, (1933a), *Gazi Çocukları İçin I*. Ankara: Ulus Basımevi.
- Aka Gündüz, (1933b), *Gazi Çocukları İçin II*. Ankara: Hakimiyet-i Milliye Basımevi.
- Aka Gündüz, (1934), *Gazi Çocukları İçin III*. Ankara: Hakimiyet-i Milliye Matbaası.
- Alagöz, Fethullah Cihan, (2012), *Cahit Uçuk'un Masal Kitaplarında Temel Değerlerin Türkçe Eğitimine Katkısı*. (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Aydoğdu, Hamza ve Alkan, Esra, (2020), *Değerler Eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları'nda Sevgi*. Millî Eğitim Dergisi, 49(226), 185-204.
- Berg, Bruce L., Lune, Howard, (2015), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bulut, Kenan, (2021), *Ayla Kutlu'nun Merhaba Sevgi Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 57, 248-272.
- Büyükköztürk, Şener, Kılıç-Çakmak, Ebru, Akgün, Özcan Erkan, Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda, (2008), *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, John Ward, (2016), *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. (S.B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Corbin, Juliet ve Strauss, Anselm, (2008), *Basics of Qualitative Research: Techniques Andprocedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Çelik, Meryem, Dirican, Rabia, (2021), *Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nde Yer Alan Çocuk Hikâyelerinde Ele Alınan Değerler*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi, 6 (2), 180-200.
- Çelik, Neslihan Nur, Sezer Arıç, Ayten, (2022), *Resimli Çocuk Kitaplarında Atatürk ve Cumhuriyet Değerlerinin İncelenmesi*. (19501997). Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR), 5 (2), 58-76.
- Çer, Erkan, (2019), *Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğa Göre Olmasını Sağlayan Başat Bir Değişken: Eğitsel Özellikler*. Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 1-11.
- Dedik, Burcu, (2011), *"Afacan" Çocuk Dergisindeki Metinlerin Türk Aydınlanması Açısından İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, Abide, (2001), *Aka Gündüz'ün Çocuklara Yönelik Eserleri ve Çocuk Edebiyatındaki Yeri*. Türkbilgi, (2), 32-39.
- Erol, Kemal, Tütak, Mehmet, (2015), *Çocuk Edebiyatı Kapsamında İbrahim Alaettin Gövs'a'nın Çocuk Şiirleri'ne Değerler Eğitimi Bağlamında Bir Bakış*. International Journal of Languages' Education and Teaching, (3), 210-228.

- Güneş, Mehmet, (2007), *Aka Gündüz'ün Roman, Hikâye ve Tiyatrolarında Sosyal Meseleler (1909-1958)*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kayabaşı, Doç. Dr. Onur Alp, Yeşildal, Doç. Dr. Ünsal Yılmaz ve ark., (2021), *Türk Dünyasından Çocuk Oyunları*, (Ed. Yılmaz Yeşil), Ankara: Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi Yayınları, 7-9.
- Kumbasar, Ezgi, (2011), *Muzaffer İzgü'nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kuru, Halil, (2018a), *Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Balık" Adlı Çocuk Kitabında Değerler ve Dil Zenginliği*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (13), 211-221.
- Kuru, Halil, (2018b), *Çetin Öner'in "Gülibik" Adlı Çocuk Kitabında Eğitsel İletiler ve Değerler*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (24), 323-329.
- Miles, Matthew B., Huberman, A. Michael, (1994), *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, Sage.
- Oktay, Metin, (2008), *Aka Gündüz'ün Hayatı, Sanatı ve Eserleri*. (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Orhan, Mustafa, (2021), *Çocuk Edebiyatına Kaynaklık Etmesi Yönüyle Hacı Bektaş Veli'nin Makalât Adlı Kitabının İncelenmesi*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, Cilt:11 Hacı Bektaş Veli Özel Sayısı, 14-25.
- Otmar, Özden, Erdem, Aliye, (2019), *Yalvaç Ural'ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Hayvan Sevgisi Değeri*. Değerler Eğitimi Dergisi, 17(37), 7-34.
- Özdemir, Murat, (2011), *Nitel Veri Analizi Yöntembilim Sorunsal Üzerine Bir İnceleme*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (11), 323-343.
- Şimşek, Tacettin, (2006), *Çocuk Edebiyatı*, Türk Edebiyatı Tarihi 4. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şirin, Mustafa Ruhi, (2000), *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakıf Yayınları.
- Tarhan, Aslı, (2012), *Balkanlar'daki Türk Edebiyatı Yayınlarında Çağdaş Kosova Türk Çocuk Edebiyatının Yeri*. (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Wach, E., Ward, R., (2013), *Learning About Qualitative Document Analysis*.
- Yalçın, Alemdar, Aytaş, Gıyasettin, (2012), *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yardımcıel, Fırat, (2015), *Bir Çocuk Edebiyatı Yazarı Olarak Aysel Gürmen'in Eserleri Üzerinde İlettiği Değerler Bakımından İncelemeler*. (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, Ali, Şimşek, Hasan, (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Aka Gündüz, who stands out in Turkish cultural and artistic life as a poet, journalist, story and novel writer, had a long writing life. The focal point of his works in line with the principles of national literature is the love of homeland, nation, nature, flag and family. Aka Gündüz, who did not neglect Turkish children in addition to the works he wrote for adults, also produced works in the field of children's literature in the light of these themes. The author, who adopts a didactic attitude in such works, has adopted a mission to emphasize certain concepts and to make Turkish children adopt them.

The aim of this study is to identify the concepts that stand out in Aka Gündüz's plays for children titled *Gazi Çocukları İçin I-II-III*. For this purpose, the plays in question were analyzed using document analysis method, one of the qualitative research methods, and the prominent concepts in the works were determined. Descriptive analysis method was used to analyze the data obtained. As a result of these analyzes, it is seen that concepts such as Turkishness, self-confidence, Atatürk, national unity, sense of responsibility, nation, ideal, the importance of using domestic goods, advice, politeness are emphasized. These concepts were tried to be interpreted in the light of the author's personal and literary life and the social and political environment of the period.

Approaching his works by understanding his ideology will make it easier for us to make sense of the concepts in Gündüz's works. Gündüz also included verse plays and plays in his works included in the field of children's literature. In these works, it is seen that concepts such as advice, Turkishness, domestic goods, self-confidence, being diligent, Atatürk, pride, politeness, patriotism, respect, being frugal, national struggle, responsibility, farming, faith, love come to the fore. The fact that the concepts most frequently discussed in the works are generally related to national consciousness and homeland in some way is directly related to the period in which the works were written. Gündüz preferred to address issues that would save and develop our country, such as national struggle, using domestic goods, and being diligent, for both adults and children, according to the characteristics of the period he was in. His works, which he wrote for all Anatolian people, especially children and young people, contain educational, instructive and stimulating elements. In particular, in his works on the National Struggle Period, the courage and sacrifice of children who undertook tasks to help the Turkish army and successfully completed these tasks were narrated, aiming to create a national consciousness in both child readers and adults. In this context, when Aka Gündüz's works included in the field of children's literature are examined in general, it is seen that the works have a very rich content in terms of educational messages and concepts. It is seen that studies on the main concepts in children's literature works are generally studied under the titles of basic concepts, pedagogical elements and educational messages in the literature (Kumbasar, 2011; Alagöz, 2012; Erol and Tütak, 2015; Kuru, 2018a; Bulut, 2021; Çelik and Dirican, 2021). When these studies are examined with Aka Gündüz's works written for children, it is seen that there are similarities in terms of the concepts covered. In terms of transferring the concepts of responsibility, respect, love, patriotism and politeness, it is consistent with the findings of the study titled "Analysis of Ayla Kutlu's Children's Novel 'Merhaba Sevgi' in Terms of Values Education and Ten Root Values" conducted by Bulut (2021). In both works, especially

the values of patriotism and taking responsibility were tried to be transferred to children. Aka Gündüz generally focused on animal love in the transfer of the value of love. The findings of the transfer of the value of animal love reached in this study are similar to the findings of the studies conducted by Otmar and Erdem (2019) and Aydoğdu and Alkan (2020), and it is seen that all the works examined in these studies aim to increase animal love in children.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.